

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A „Több lehetőséget a fiataloknak” kezdeményezés

(COM(2011) 933 final)

(2012/C 299/18)

Előadó: **Tomasz JASIŃSKI**

2011. december 20-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A „Több lehetőséget a fiataloknak” kezdeményezés

COM(2011) 933 final.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2012. június 27-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. július 11–12-én tartott, 482. plenáris ülésén (a július 12-i ülésnapon) 212 szavazattal 1 ellenében, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Az ajánlások összefoglalása

1.1 Az EGSZB igen hasznosnak tartja a „Több lehetőséget a fiataloknak” elnevezésű európai bizottsági kezdeményezést, amely felhívja a figyelmet az aktuális problémákra, és egyúttal a „Mozgásban az ifjúság” című közlemény célkitűzéseit is kiemeli. Az EGSZB készen áll arra, hogy a szociális partnerekkel és a civil társadalmi szervezetekkel karöltve közreműködjön a kezdeményezés megvalósításában, és azt az érdekelt felekkel közösen népszerűsítse.

1.2 Az EGSZB megjegyzi, hogy a világos és általánosan elismert növekedési politika hiánya, valamint a megszorító intézkedések aláaknázzhatják a „Több lehetőséget a fiataloknak” kezdeményezés sikerét. Ez a fontos kezdeményezés a fiatalok számára új lehetőségek forrását jelentheti, de önmagában – ha kiemeljük a kontextusból – egyetlen új munkahelyet sem hoz létre. Ilyen szempontból a kezdeményezés megfelelő végrehajtása érdekében nélkülözhetetlen a kellő gazdasági és pénzügyi környezet megteremtése.

1.3 Az EGSZB elismeri, hogy folytatni kell a korai iskolaelhagyás megelőzését szolgáló tevékenységeket. Alapvetően fontos, hogy megőrizzük és – ha csak lehet – bővítsük azokat a forrásokat, amelyeket a tagállamok a korai iskolaelhagyás megelőzésére fordíthatnak.

1.4 A fiatal nők és férfiak különböző helyzetét figyelembe véve az EGSZB kiemeli a megfelelő oktatás, képzés és pályaválasztási tanácsadás jelentőségét. Ezek célja, hogy támogassák a fiatalokat egyfelől a jobb képzettség, képesítések és ismeretek megszerzésében, másfelől pedig annak az iskolának – köztük felsőoktatási vagy képzési intézménynek – a kiválasztásában, amelyik garantálni tudja a megfelelő munkahely megtalálását.

1.5 Az EGSZB támogatja a munkaerőpiac szempontjából alapvetően fontos képességek fejlesztését a munka világa és az

oktatási intézmények közötti aktív együttműködés révén. Üdvözlö az Európai Bizottság kiegészítő pénzügyi támogatását „Az első EURES-állásod” és az „Erasmus fiatal vállalkozóknak” programhoz és a fiatalok mobilitásának fellendítéséhez.

1.6 Az EGSZB megfelelőnek tartja az első munkatapasztalatok támogatását és a munkahelyi továbbképzések fejlesztését. Egyetért azzal, hogy a tanulószerveződéses gyakorlati képzés és a szakmai gyakorlat, valamint az önkéntességi programok fontos eszközei annak, hogy a fiatalok ismeretekkel és szakmai tapasztalatokkal gazdagodjanak. A tanulószerveződéses gyakorlati képzések, a szakmai gyakorlatok és az önkéntességi programok azonban semmiképpen sem helyettesíthetik a foglalkoztatás szokásos formáit. Ilyen értelemben ki kell emelni a szakmai gyakorlatok színvonalának emelését célzó kezdeményezéseket, így például a színvonalas szakmai gyakorlat és tanulószerveződéses gyakorlati képzés biztosításáról szóló európai charta (*European Quality Charter on Internships and Apprenticeships*) jelentőségét.

1.7 Az EGSZB kiemeli a tanulószerveződéses gyakorlati képzés és a szakmai gyakorlat nélkülözhetetlen minőségi szabványainak jelentőségét. Ezzel összefüggésben üdvözlö az Európai Bizottság arra irányuló kezdeményezését, hogy 2012-ben minőségbiztosítási keretet fogadjon el a jobb minőségű szakmai gyakorlatok kínálatának és teljesítésének támogatására.

1.8 Az EGSZB rámutat a szociális partnerek szerepvállalásának jelentőségére a bevált gyakorlatok cseréjében, illetve a tanulószerveződéses gyakorlati képzés rendszerének megtervezésében, megvalósításában és nyomon követésében.

1.9 Az EGSZB helyesnek tartja, hogy megnövelik az Európai Bizottság által közvetlenül az európai önkéntes szolgálatra elköltött költségvetést. Érdeklődéssel fogadja az Európai Önkéntes

Humanitárius Segítségnyújtási Hadtest felállítását is. Aggodalommal tölti el azonban a jelenleg zajló kísérleti szakasz megfelelő értékelésének hiánya és az, hogy a kezdeményezés önkéntes jellege sem egyértelmű.

1.10 Elsőként foglalkoztatási minimumnormákról kellene gondoskodni, amelyek nem térhetnek el az idősebb munkavállalóknak biztosítottaktól. Ebből a szempontból kulcsfontosságú, hogy megtiltsák az életkor alapján történő diszkriminációt. Az EGSZB ismételten hangsúlyozza, hogy alapvetően fontosak azok az eszközök, amelyek segítenek abban, hogy a fiatalok stabil, megfelelően megfizetett és színvonalas munkát találjanak, ami már szakmai pályafutásuk legelején garantálja a társadalombiztosítást.

1.11 Az EGSZB kiemeli, hogy az „Ifjúsági garancia” kezdeményezést aktív munkaerő-piaci politikával kell támogatni, hogy mind a fiatal nők, mind a fiatal férfiak tekintetében ki lehessen egyenlíteni az oktatási és képzési rendszer és a munkaerőpiac közötti különbségeket.

1.1 Az EGSZB megismétli a foglalkoztatáspolitikai iránymutatásokról szóló véleményében nemrég tett konkrét javaslatokat arra vonatkozóan, hogy miként kell kezelni a fiatalok munkaügyi helyzetét, amely a válság következtében számos tagállamban katasztrofális mértékben romlott:

- ambiciózus uniós célkitűzések meghatározása a fiatalok foglalkoztatásával kapcsolatban,
- az „Ifjúsági garancia” következetes megvalósítása valamennyi EU-tagállamban,
- a rendelkezésre álló uniós források többszörözése és a hozzáférés megkönnyítése a különösen érintett országokban,
- megfelelő források elkülönítése az új EU-költségvetésben a fiatalok munkanélküliségének leküzdéséhez,
- a fiatalok jobb hozzáférése a munkanélküliség esetén igénybe vehető támogatásokhoz,
- küzdelem a bizonytalan munkahelyek és a tanulószervezetes/gyakornoki helyek szabályozatlan formái ellen,
- a szakmai képzés duális rendszerének példaként való népszerűsítése az EU-ban ⁽¹⁾.

1.2 Az EGSZB megjegyzi, hogy a 2014–2020-as időszakra szóló pénzügyi terv kidolgozásakor kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy az Európai Szociális Alap keretében eszközöket különítsenek el a fiatalok számára.

1.3 Továbbra is prioritásnak kell tekinteni a magas színvonalú új munkahelyek létrehozását. Az EGSZB javasolja,

hogy az elkövetkező pénzügyi terv keretében vegyék fontolóra egy a fiatalok foglalkoztatását célzó európai stratégia (*European Youth Employment Strategy*) elfogadását.

1.4 Alapvetően fontos, hogy az Európai Bizottság hajlandó legyen források elkülönítésére technikai segítségnyújtás céljából, és így támogassa a tagállamokat az EU még rendelkezésre álló pénzügyi eszközeinek felhasználásában. Különösen az Európai Szociális Alap eszközeiről van szó, melynek keretében a tagállamok a 2007–2013-as pénzügyi terv futamideje alatt még 30 milliárd eurót költhetnek el projektekre.

2. Az európai bizottsági kezdeményezés összefoglalása – Háttér

2.1 A fiatalok munkaerő-piaci gondjai strukturális jellegűek és évek óta léteznek, tehát már a jelenlegi válság előtt is láthatóak voltak. A 2008 óta megfigyelhető gazdasági válság csak súlyosbította a fiatalok problémáit. A 15–24 évesek körében a munkanélküliség több mint kétszer olyan magas, mint a teljes aktív népességben, és majdnem háromszor olyan magas, mint az aktív felnőttek körében. 2008 és 2010 között a munkanélküli európai fiatalok száma egymillióval nőtt, és az Európai Unióban időközben több mint 5 millió fiatalnak nincs állása. Riasztó, hogy az Európai Unióban jelenleg öt ember közül egy nem talál munkát. Még riasztóbb, hogy a fiatalok közül egyre többen tartósan munkanélküliek. A 25 évnél fiatalabb munkanélküliek átlagosan 28 %-ának már több mint 12 hónapja nincs munkája.

2.2 Az Európa 2020 stratégia ambiciózus célokat tűzött ki az Európai Unió számára, melyeknek megvalósítása intelligens, fenntartható és inkluzív gazdasági növekedést kell, hogy eredményezzen az EU-ban. E célok elérésében döntően fontos szerepet játszanak a fiatalok. A „Mozgásban az ifjúság” kezdeményezésről 2010 szeptemberében közzétett dokumentum kimondja, hogy a mindenki számára elérhető, színvonalas oktatás és képzés, a sikeres és tartós munkaerő-piaci integráció, a tisztességes és megfelelően fizetett munka, illetve a fokozott mobilitási lehetőségek elengedhetetlenek „a fiatalokban rejlő potenciál felszabadításához” és így az „Európa 2020” stratégia célkitűzéseinek eléréséhez. Kulcsfontosságú azonban, hogy megvalósuljon a stratégia keretében elfogadott modell.

2.3 A gazdasági válság olyan komolynak bizonyult, hogy időközben úgy tűnik: elérhetetlenek a „Mozgásban az ifjúság” kezdeményezésben kitűzött célok. Még nagyobb gond, hogy a fiatalok munkaerő-piaci helyzete folyamatosan romlik. Az Európai Uniónak be kell fektetnie fiatal polgáraiba, illetve azonnali és hatékony intézkedéseket kell hoznia a nagymértékű munkanélküliség – ezen belül is a fiatalokat érintő tartós munkanélküliség – megelőzésére és leküzdésére. Új munkahelyek létrehozásához nélkülözhetetlen, hogy gazdaságélénkítő forrásokat bocsássonak rendelkezésre, de ez önmagában még nem elég a fiatalok körében tapasztalható munkanélküliség problémájának megoldásához.

2.4 A gazdasági kormányzás első, 2011-es európai szemesztere után az Európai Bizottság a 2012-es éves növekedési jelentésben felhívja a figyelmet az első olyan jelekre, amelyek szerint a tagállamok nem reagálnak eléggé hatékonyan a megfogalmazott ajánlásokra.

⁽¹⁾ A konkrét megfogalmazást lásd az EGSZB véleményének 5. pontjában (HL C 143., 2012.05.22., 94. o.).

2.5 Tekintettel a fiatalok foglalkoztatási helyzetének romlására, az Európai Bizottság újabb próbálkozást tesz a helyzet javítására, és a „Több lehetőséget a fiataloknak” kezdeményezést javasolja, amely kifejezetten a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalokat célozza. A kezdeményezés célja, hogy összekapcsolja a tagállamok és az EU konkrét intézkedéseit az Európa 2020 stratégiában megállapított prioritásokkal, valamint a fiatalok foglalkoztatásáról szóló 2011. júniusi tanácsi következtetésekben és a korai iskolaelhagyást csökkentő szakpolitikákról szóló tanácsi ajánlásban foglaltakkal.

2.6 Tekintettel a helyzet súlyosságára, az Európai Bizottság úgy véli, hogy a tagállamoknak – különösen azoknak, ahol a legmagasabb a fiatalok körében tapasztalható munkanélküliség aránya – még a 2012-es országspecifikus ajánlások előtt döntő fontosságú intézkedéseket kell hozniuk az alábbi négy fő területen:

- a korai iskolaelhagyás megelőzése,
- munkaerő-piaci szempontból hasznos készségek elsajátítása,
- az első munkatapasztalat és a munkahelyi képzések támogatása,
- hozzáférés a munkaerőpiachoz: (az első) munkahely megszerzése.

2.7 Az Európai Bizottság forrásokat különít el technikai segítségnyújtás céljából, hogy támogassa a tagállamokat az EU még rendelkezésre álló pénzügyi eszközeinek felhasználásában. Különösen az Európai Szociális Alap eszközeiről van szó, melynek keretében a tagállamok a 2007–2013-as pénzügyi terv futamideje alatt még 30 milliárd eurót költhetnek el projektekre.

2.8 A „Több lehetőséget a fiataloknak” kezdeményezés a tagállamok és az Európai Bizottság közötti szoros együttműködésen alapul, és összehangolt fellépést ösztönöz annak érdekében, hogy minden érdekelt fél maradéktalanul felhasználja az uniós pénzügyi támogatásokat és eszközöket.

3. Az EGSZB általános megjegyzései az európai bizottsági közlemény kapcsán

3.1 A „Több lehetőséget a fiataloknak” kezdeményezést az Európa 2020 stratégia keretében indított, „Mozgásban az ifjúság” és „Új készségek és munkahelyek menetrendje” elnevezésű kezdeményezésekben megfogalmazott európai bizottsági ajánlásokkal, illetve a fiatalok foglalkoztatásáról szóló, 2011. júniusi tanácsi következtetésekkel és a korai iskolaelhagyás csökkentését célzó politikákról szóló tanácsi ajánlásokkal szoros összefüggésben kell vizsgálni.

3.2 Az EGSZB sajnálja, hogy az Európai Bizottság – csakúgy mint a „Mozgásban az ifjúság” kezdeményezésénél – most is

figyelman kívül hagyta azokat az intézkedéseket, amelyek megerősítik és kiépitik az európai fiatalok problémakörének társadalmi és állampolgári vetületét. Fontos, hogy a kezdeményezés a fiatalokkal való együttműködés formáját öltse, ne csak a róluk szóló információról gondoskodjon vagy a javukra szolgáló fellépéseket javasolja. Ezért az EGSZB ismét arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a kezdeményezésben vegye figyelembe a szükséges fellépéseket. Az EGSZB kiemeli, hogy a fiatalokat minden szinten be kell vonni a kezdeményezés végrehajtásába.

3.3 A „Mozgásban az ifjúság” című közlemény közzététele óta az EU-ban nem javult, hanem kifejezetten romlott a fiatalok munkaerő-piaci helyzete. Az EGSZB megjegyzi, hogy a világos és általánosan elismert növekedési politika hiánya, valamint a tagállamokban az új gazdasági kormányzás keretében makrogazdasági szinten bevezetett megszorító intézkedések aláaknázzhatják a „Több lehetőséget a fiataloknak” kezdeményezés sikerét. A tagállamok szigorú költségvetési politikájának keretében végrehajtott intézkedésekben figyelembe kell venni ezek hatását a fiatalok munkaerő-piaci körülményeire. Az EGSZB szerint ez a fontos kezdeményezés a fiatalok számára új lehetőségek forrását jelentheti, de önmagában – ha kiemeljük a szélesebb gazdasági kontextusból – egyetlen új munkahelyet sem hoz létre. Ilyen szempontból a kezdeményezés megfelelő végrehajtása érdekében nélkülözhetetlen a kellő gazdasági és pénzügyi környezet megteremtése. A gazdasági válságból való kilábalást és az államadósság csökkentését szolgáló intézkedéseknél ügyelni kell arra, hogy ezek sem a válság alatt, sem pedig azt követően ne akadályozzák a kereslet és a foglalkoztatás élénkítését, valamint a kedvezőtlen szociális hatások enyhítését. Elsősorban arra van szükség, hogy az állam beruházzon az aktív munkaerő-piaci politikába, illetve az általános és szakképzésbe.

3.4 Az EGSZB kiemeli, hogy a munkaerő-piaci helyzet javítását szolgáló azonnali és hatékony fellépés hiánya az EU-ban súlyosbíttani fogja az agypazarlás (*brain waste*) és az agyelszívás (*brain drain*) jelenségét a munkaerő-migráció kapcsán. Ez nemcsak az oktatásba fektetett közpénzek – gyakran visszaszerzhetetlen – elvesztését, de az emberi erőforrás – tagállami és uniós szintű – elvesztését is jelenti.

3.5 Ezzel összefüggésben az EGSZB üdvözlözi az új európai bizottsági kezdeményezést, amely felhívja a figyelmet a jelenlegi problémákra, és ezzel párhuzamosan kidomborítja a „Mozgásban az ifjúság” kezdeményezés célkitűzéseit. A „Több lehetőséget a fiataloknak” közlemény többletértéke abban áll, hogy konkrét tagállami intézkedésekre összpontosít, és rámutat a pénzügyi támogatási lehetőségekre, amelyek az EGSZB szerint hatékonyan hozzájárulhatnak a fiatalok helyzetének javulásához az oktatás és a munkaerőpiac tekintetében.

3.6 Az európai bizottsági közlemény célja, hogy a tagállamokat azonnali, konkrét korrekciós intézkedések megtételére ösztönözze a foglalkoztatás terén, és a fiatalok (különösen a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő, azaz NEET-fiatalok) foglalkoztatásának kérdését összekapcsolja az oktatási és képzési rendszerekkel, egyben jobb és erőteljesebb jogszabályokról gondoskodjon – tekintettel arra, hogy a NEET jelenség gyakran szorosan összefügg a szürkegazdasággal.

3.7 A korai iskolaelhagyás megelőzése

3.7.1 Az EGSZB üdvözlözi az új kezdeményezést, melynek célja a korai iskolaelhagyás megelőzése, és megerősíti, hogy az iskolából lemorzsolódó fiatalok arányának csökkentése igen fontos kérdés, különösen egyes tagállamokban, és az Európa 2020 stratégia legfontosabb céljai között is szerepel⁽²⁾. Az EGSZB szerint folytatni kell ezt a tevékenységet annak révén, hogy megőrizzük és – ha csak lehet – bővítjük azokat a forrásokat, amelyeket a tagállamok a korai iskolaelhagyás megelőzésére fordíthatnak, illetve erőfeszítéseket teszünk az oktatási kínálat vonzerejének növelése érdekében. Az EGSZB kiemeli egyben, hogy inkluzívabbá kell tenni az oktatási rendszereket.

3.7.2 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy azonnali fellépésre van szükség képzés útján történő reintegráció formájában, ezért arra kéri a tagállamokat, hogy azonnal és hatékonyan lépjenek fel annak érdekében, hogy a korai iskolaelhagyók aránya 10 %-ra csökkenjen. Az uniós tagállamok átlagában ez az arány jelenleg 14 %.

3.8 Munkaerő-piaci szempontból hasznos készségek elsajátítása. Mobilitás

3.8.1 Az EGSZB egyetért azzal, hogy a munkaerőpiac szempontjából hasznos készségek elsajátítása alapvetően fontos szerepet játszik a fiatalok munkaerő-piaci integrációjában. Legfontosabb feladatnak azt kell tekinteni, hogy közelítsük egymáshoz a munka világát és az oktatási intézményeket, kiemelt hangsúlyt fektetve a duális oktatási rendszerek szerepére. Az EGSZB rámutat a vállalkozói szellem támogatásának jelentőségére és arra, hogy a tanulás minden szintjén alapvetően fontos szerep hárul az – akár mezőgazdasági, akár ipari vagy szolgáltatási ágazatban működő – vállalkozások és az oktatási rendszer közötti együttműködésre. Az EGSZB hangsúlyozza egyben az oktatás jelentőségét a tágabb, nem piaci értelemben vett társadalmi szükségletek szempontjából. Ennek megfelelően fontos, hogy az iskolai oktatási programok figyelembe vegyék a munkajogi kérdéseket, és gondoskodjanak arról, hogy a diákok ismerjék az EU által ezen a téren kínált lehetőségeket. Ez számottevően hozzájárulhat ahhoz, hogy a fiatalok tájékozottabban lépjenek a munkaerőpiacra, és megerősítheti azonosulásukat Európával.

3.8.2 Az EGSZB felhívja a figyelmet a 2011 és 2020 közötti időszakban a szakoktatás és szakképzés területén való fokozott európai együttműködésről szóló bruges-i közleményben megfogalmazott iránymutatásokra. Európának rugalmas és színvonalas szakoktatási és szakképzési rendszerekre van szüksége, amelyek képesek megfelelni a jelen és a jövő szükségleteinek. Az oktatással, képzéssel és foglalkoztatással kapcsolatos folyamatos tanácsadás hasznos eszköz lehet a kezdeményezés hatékonyságának növelésére. Ez különösen fontos az agyelszívás problémájával összefüggésben.

3.8.3 Ajánlja a fiatalok mobilitását szolgáló eszközök megerősítését. Az EGSZB támogatja azt a kezdeményezést, hogy az Európai Bizottság az Európai Parlamenttel együttműködésben célirányos foglalkoztatási mobilitási rendszert hozzon létre annak elősegítése érdekében, hogy a fiatalok egy másik tagállamban találjanak állást, a vállalatok pedig betölthessék azokat az álláshelyeket is, amelyekre nehezen találnak megfelelő jelöltet. Az EGSZB fontosnak tartja az idegennyelv-tanulásnak, illetve az információs és kommunikációs technológiai (ikt) ismeretek elsajátításának a támogatását.

3.8.4 Az EGSZB támogatja „Az első EURES-állásod” program keretében nyújtandó pénzügyi támogatásra vonatkozó európai bizottsági kezdeményezést. A program mintegy 5 000 fiatalnak igyekszik segítséget nyújtani abban, hogy 2012-ben és 2013-ban más tagállamokban szerezzen állást. Az EGSZB nyomon fogja követni a program kísérleti szakaszát, szem előtt tartva annak további alakulását.

3.8.5 Az EGSZB üdvözlözi azokat az európai bizottsági intézkedéseket, amelyek célja, hogy az ESZA keretében a technikai segítségnyújtásából 3 millió eurót különítsenek el a tagállamok számára a fiatal kezdő vállalkozók és szociális vállalkozók támogatási rendszerének kialakításához. Igen fontos az is, hogy 2012-ben mintegy 600 további cserét finanszírozzanak az „Erasmus fiatal vállalkozóknak” program keretében.

3.8.6 Másrészt azonban az EGSZB úgy véli, hogy az európai bizottsági közlemény nem fordít kellő figyelmet azoknak a pénzügyi eszközöknek a problémáira, amelyek a vállalkozói tevékenység indításában érdekelt fiatalok közvetlen támogatását szolgálják (ezen eszközök szűkösségének és a hozzájuk való korlátozott hozzáférésnek a problémája). Ez mind az európai alapokból, mind a tagállami költségvetésekből származó pénzügyi eszközökre vonatkozik. Az EGSZB véleménye szerint a vállalkozói tevékenység indítását vállaló fiatal vállalkozóknak nyújtott támogatás a fiatalok körében tapasztalható munkanélküliség csökkentésének kulcsfontosságú eszköze lehet.

3.9 Az első munkatapasztalat és a munkahelyi képzések támogatása

3.9.1 A tanulószereződéses gyakorlati képzés és a szakmai gyakorlat az EGSZB szerint is fontos eszköze annak, hogy a fiatalok ismeretekkel és szakmai tapasztalatokkal gazdagodjanak, ezért a vállalati társadalmi felelősségvállalási stratégiák része kell, hogy legyen. Ha a vállalkozások befektetnek a fiatal munkavállalókba, és értékes forrásként kezelik őket, ez számottevően növelheti a fiatalok szerepvállalását a vállalkozás működésében.

3.9.2 Az EGSZB felhívja a figyelmet az aktív munkaerő-piaci politikák és a hatékonyabb foglalkoztatási szolgáltatások fontos szerepére ezen a területen. A fiatalok számára már az iskolában garantálni kellene a pályaválasztási tanácsadást, amely az összes ágazatra, így a mezőgazdaságra, az iparra és a szolgáltatásokra is kitér.

3.9.3 Az EGSZB fontosnak tartja, hogy az Európai Bizottság 2012-ben 1,5 millió eurót elkülönít arra a kampányra, amelynek célja, hogy a vállalkozók többet tudjanak az „Erasmus” és a „Leonardo da Vinci” program keretében szervezett szakmai gyakorlatokról.

3.9.4 Az EGSZB kiemeli egyben a tanulószereződéses gyakorlati képzés és a szakmai gyakorlat nélkülözhetetlen minőségi normáinak jelentőségét. A szakmai gyakorlatok szabályozására európai keretet kellene létrehozni. Ennek megfelelően az EGSZB örömmel veszi az Európai Bizottság arra irányuló kezdeményezését, hogy 2012-ben minőségi keretet fogadjon el a színvonalas szakmai gyakorlatok biztosítására és elindítására, amihez egy uniós körkép is hozzátartozik a szakmai gyakorlatokról, növelve a gyakornokokra vonatkozó feltételek átláthatóságát az egész Európai Unióban.

3.9.5 A szakmai gyakorlatok semmiképpen sem helyettesíthetik a foglalkoztatás szokásos formáit. A gyakornoknak lehetőséget kell adni a könnyebb munkaerő-piaci beilleszkedéshez nélkülözhetetlen képességek megszerzésére. Fontos, hogy a

⁽²⁾ Lásd a „Mozgásban az ifjúság” című közlemény tárgyában kidolgozott EGSZB-veleményt (HL C 132., 2011.05.03., 55. o.).

gyakornokokat tisztességesen megfizessék a munkával kapcsolatos bármely feladat elvégzéséért. Az alacsony fizetés vagy a fizetés elmaradása a munkaerőpiac szegmentálódásához vezet. Ahhoz, hogy a szakmai gyakorlat hatékony legyen és megfeleljen a munkaerő-piaci szükségleteknek, szükséges, hogy a szociális partnerek részt vegyenek megtervezésében, megszervezésében, végrehajtásában és finanszírozásában.

3.9.6 Az EGSZB kiemelt figyelemmel kíséri és támogatja a szakmai gyakorlatok színvonalának emelését célzó kezdeményezéseket, például a színvonalas szakmai gyakorlat és tanulószerveződéses gyakorlati képzés biztosításáról szóló európai chartát (*European Quality Charter on Internships and Apprenticeships*), amelyet az Európai Ifjúsági Fórum javasolt azzal a céllal, hogy erősítse az ezzel a területtel kapcsolatos megfelelő szabályok kidolgozásáról szóló civil párbeszédet.

3.9.7 Az EGSZB üdvözli, hogy az európai szociális partnerek 2010-ben keretmegállapodást kötöttek az inkluzív munkaerőpiacról (*inclusive labour markets*). Az EGSZB kiemeli a keretmegállapodásban felsorolt, a munkaerő-piaci integrációt befolyásoló tényezőket, amelyek a következők: a) kontextuális tényezők (ezek a gazdasági és munkaerő-piaci körülményekkel vannak kapcsolatban, nem ritkán megnehezítve az integrációt); b) közvetlenül a munkával összefüggő tényezők; c) individuális tényezők (például képességek, képesítések, képzési szint, motiváció, nyelvismeret, egészségi állapot, ezen belül esetleges fogyatékoság, valamint gyakori vagy tartós munkanélküliség). Az EGSZB arra kéri a tagállami szociális partnereket, hogy mielőbb ültessék át ezt a megállapodást, különös tekintettel arra a célkitűzésre, hogy növeljék a magas színvonalú szakmai gyakorlatok és tanulószerveződéses gyakorlati képzések számát.

3.9.8 Az EGSZB megerősíti, hogy szükség van egy egységes európai készségútlevelekre, amely egy eszközben fogja össze a formális, az informális és a nem formális oktatás keretében szerzett képesítéseket és ismereteket.

3.9.9 Az EGSZB kiemeli a tanulószerveződéses gyakorlati képzésekkel kapcsolatos bevált gyakorlatok cseréjének jelentőségét a fiatalok számára, és örömmel veszi, hogy az Európai Bizottság az ESZA keretében közvetlenül 1,3 millió eurót különített el tanulószerveződéses gyakorlati képzési helyek létrehozásának támogatására.

3.9.10 Ezzel összefüggésben különösen fontosak azoknak a tagállamoknak a tapasztalatai, amelyek bevezették a duális oktatási rendszert. Ennek előnye, hogy a hagyományos iskolai oktatást összekapcsolja a tanultak munkahelyi környezetben történő gyakorlati felhasználásával. Ez lehetővé teszi, hogy a tanulók a munkaerő-piaci elvárásoknak megfelelő képességeket és kompetenciákat szerezzék meg. Az EGSZB kiemeli a szociális partnerek szerepvállalásának jelentőségét a bevált gyakorlatok cseréjében, illetve a tanulószerveződéses gyakorlati képzés rendszerének megtervezésében, megvalósításában és nyomon követésében. Üdvözli az ezzel kapcsolatban javasolt európai bizottsági iránymutatásokat. Meg kell vizsgálni, hogy a szakképzés keretében a szakmai gyakorlatot iskolai oktatással ötvöző duális oktatási rendszert miként lehet más országokban is meghonosítani.

3.9.11 Az EGSZB helyesnek tartja azoknak a költségvetési forrásoknak a növelését, amelyeket az Európai Bizottság közvetlenül az európai önkéntes szolgálat számára különít el azzal a céllal, hogy 2012-ben legalább 10 000 fő számára váljon lehetővé az önkéntesség. Érdeklődéssel fogadja az Európai Önkéntes

Humanitárius Segítségnyújtási Hadtest felállítását is. Aggodalommal tölti el azonban a jelenleg zajló kísérleti szakasz megfelelő értékelésének hiánya és az, hogy a kezdeményezés önkéntes jellege sem egyértelmű. A szakmai gyakorlathoz hasonlóan az önkéntes munkánál is ügyelni kell a magas színvonalra.

3.9.12 Az EGSZB támogatni fogja a hosszú távú önkéntes szolgálat nemzeti programjaival kapcsolatos tapasztalatok és információk cseréjét és terjesztését. E programok, amelyeket több tagállamban is már sikeresen bevezettek, a pályaválasztási tanácsadást és az első munkatapasztalatok megszerzését célozzák.

3.10 *Hozzáférés a munkaerőpiachoz: (az első) munkahely megszerzése*

3.10.1 Az első munkahely jelentősége felbecsülhetetlen – nemcsak a jövőbeli jövedelem, de a további szakmai pályafutás és a nyugdíj szempontjából is. Már az első munka megkezdésétől fogva garantálni kell a foglalkoztatási minimumnormákat. Ezek a normák nem térhetnek el az idősebb munkavállalóknak biztosítottaktól. Ebből a szempontból alapvetően fontos, hogy meg kell tiltani az életkor alapján történő diszkriminációt. Az EGSZB ismételten hangsúlyozza azoknak az eszközöknek a felbecsülhetetlenül fontos szerepét, amelyek segítenek abban, hogy a fiatalok stabil, megfelelően megfizetett és színvonalas munkát találjanak már szakmai pályafutásuk legelején⁽³⁾. Ösztönző programokat kell fontolóra venni az olyan kis- és középvállalkozások számára, amelyek határozatlan időre szóló szerződéssel foglalkoztatnak pályakezdő fiatalokat.

3.10.2 A határozatlan időre szóló szerződések szigorának korlátozását célzó európai bizottsági ajánlásoknak az ilyen irányú intézkedésekből adódó veszélyeket is figyelembe kell venniük. A fiatalok körében elterjedt ideiglenes szerződések – különösen pályakezdekéskor – egy duális (szegmensekre osztott) munkaerőpiac kialakulásához vezettek. Az ideiglenes szerződéssel foglalkoztatottak bizonytalanságban élnek, munkanélküliség fenyegeti őket, és karrierjük szempontjából sem jők a kilátásaik. A duális munkaerőpiac különösen a fiataloknak jelent komoly gondot, hiszen a jövőjük tekintetében folyamatosan bizonytalanságban tartott munkavállalók szerepét, így a szüntelen egyensúlyozást kényszeríti rájuk. Ez kedvezőtlenül befolyásolhatja pályafutásuk további alakulását. A munkaerőpiac szegmentálódása – ami a fiatalokból másodosztályú munkavállalót formál – rosszabb munkakörülményeket és silányabb karrierlehetőségeket is jelent. Az EGSZB szerint a munkaerő-piaci integráció terén nem szerencsések a rövid távú és jövőképet nem nyújtó megoldások: bizonytalan foglalkoztatás helyett inkább olyan intézkedésekre van szükség, amelyek biztosítják, hogy ne a határozott idejű foglalkoztatás és az alacsony fizetést és kevés szociális biztonságot nyújtó munkahelyek jelentsék a normát a fiatalok számára.

3.10.3 A munkaerő-piaci stabilitás és biztonság nemcsak maguknak a munkavállalóknak fontos, hanem a munkaadók érdekeit is szolgálja, mivel kedvez a vállalkozások, ágazatok és iparágak versenyképességének, és hatékonyságnövekedést biztosít. Ezért fontos mindenkiben tudatosítani azt, hogy – tekintettel a stabil foglalkoztatás kérdésére – a határozott időre szóló szerződés végeredményben költségesebb a munkaadók számára, mint a határozatlan időre szóló szerződés.

⁽³⁾ Lásd a „Mozgásban az ifjúság” című közlemény tárgyában kidolgozott EGSZB-veleményt (HL C 132., 2011.05.03., 55. o.).

3.10.4 Az EGSZB megismétli a foglalkoztatáspolitikai iránymutatásokról szóló véleményében nemrég tett konkrét javaslatokat arra vonatkozóan, hogy miként kell kezelni a fiatalok munkaügyi helyzetét, amely a válság következtében számos tagállamban katasztrofális mértékben romlott:

- ambiciózus uniós célkitűzések meghatározása a fiatalok foglalkoztatásával kapcsolatban,
- az „Ifjúsági garancia” következetes megvalósítása valamennyi EU-tagállamban,
- a rendelkezésre álló uniós források többszörözése és a hozzáférés megkönnyítése a különösen érintett országokban,
- megfelelő források elkülönítése az új EU-költségvetésben a fiatalok munkanélküliségének leküzdéséhez,
- a fiatalok jobb hozzáférése a munkanélküliség esetén igénybe vehető támogatásokhoz,
- küzdelem a bizonytalan munkahelyek és a tanulószervezős/gyakornoki helyek szabályozatlan formái ellen,
- a szakmai képzés duális rendszerének példaként való népszerűsítése az EU-ban.

3.11 A tagállamoknak és a munkaerő-piaci szereplőknek számottevően több kezdeményezőkézséget kell mutatniuk az „Ifjúsági garancia” végrehajtása érdekében, amely gondoskodik arról, hogy a fiatalok az iskola elhagyása után négy hónapon belül munkához jussanak, tanuljanak vagy (át)képzésben részesüljenek, különösen, ha az iskolából és képzésekből lemorzsolódókról és más kiszolgáltatott fiatalokról van szó. Az Európai Bizottságnak fel kell lépnie annak érdekében, hogy a tagállamok mihamarabb végrehajtsák ezt a kezdeményezést.

3.12 A tagállamok és a munkaerő-piaci szereplők eddigi intézkedései nem vezettek a fiatalok helyzetének javulásához. Ez az „Ifjúsági garancia” megvalósításának kontextusában tisztán látható. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság arra irányuló kezdeményezését, hogy 4 millió eurót különítsen el a tagállamok számára az „Ifjúsági garancia” rendszerének kialakításához. Az EGSZB ennek kapcsán ismételtlen kéri, hogy a tagállamok mielőbb térképezzék fel, milyen akadályok állnak az „Ifjúsági garancia” biztosításának, illetve annak útjában, hogy a nemzeti reformtervek keretében konkrét célokat és intézkedéseket határozzanak meg.

3.13 Az EGSZB kiemeli, hogy az „Ifjúsági garancia” kezdeményezést aktív munkaerő-piaci politikával kell támogatni, hogy mind a fiatal nők, mind a fiatal férfiak tekintetében ki lehessen

egyenlíteni az oktatási és képzési rendszer és a munkaerőpiac közötti különbségeket. Figyelmet kell fordítani a migránsok, a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozók és a fogyatékkal élők helyzetére is, és tekintetbe kell venni az idősek, köztük a nyugdíjasok tudását, kompetenciáit, képességeit és tapasztalatát.

3.14 A jelenlegi uniós foglalkoztatáspolitikai iránymutatások továbbra sem tartalmaznak konkrét célkitűzéseket a fiatalok foglalkoztatásával kapcsolatban. Az EGSZB megismétli, hogy mérhető európai célokra van szükség, különösen a fiatalok munkanélküliségének jelentős csökkentését, valamint az „Ifjúsági garanciát” illetően.

3.15 Rendkívül fontos, hogy az Európai Bizottság hajlandó legyen források elkülönítésére technikai segítségnyújtás céljából, és így támogassa a tagállamokat az EU még rendelkezésre álló pénzügyi eszközeinek felhasználásában. Különösen az Európai Szociális Alap eszközeiről van szó, melynek keretében a tagállamok a 2007–2013-as időszakban még 30 milliárd eurót költhetnek el projektekre. Az Európai Bizottságnak fel kell lépnie annak érdekében, hogy a tagállamok mihamarabb és maradéktalanul felhasználják ezeket az eszközöket.

3.16 Az EGSZB kéri, hogy az Európai Bizottság tegye egyértelművé a tagállamok számára, hogy ezeket az eszközöket elsősorban fiatalokra vonatkozó projektekre szánták. Az Európai Bizottságnak fel kell hívnia a tagállamok figyelmét arra, hogy az eszközök elosztásának és megfelelő odaítélésének folyamatába teljes mértékben be kell vonniuk a szociális partnereket, ezek ifjúsági szervezeteit (ha léteznek ilyenek) és a fiatalokat képviselő nem kormányzati szervezeteket.

3.17 Az EGSZB megjegyzi, hogy a 2014–2020-as időszakra szóló pénzügyi terv kidolgozásakor kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy az Európai Szociális Alap keretében különítsenek el eszközöket a fiatalok, különösen a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (NEET) fiatalok számára. Kiemelt figyelmet kell fordítani arra is, hogy a NEET jelenség gyakran szorosan összefügg a szürkegazdasággal. Az EGSZB kiemeli, hogy mind napjainkban, mind a jövőben szükség van olyan, hosszú távú, tartós és szisztematikus finanszírozási formákra, amelyekhez a civil társadalom széles köre hozzáférhet.

3.18 Továbbra is prioritásnak kell tekinteni a magas színvonalú új munkahelyek létrehozását. Az EGSZB javasolja, hogy az elkövetkező pénzügyi terv keretében vegyék fontolóra egy a fiatalok foglalkoztatását célzó európai stratégia (*European Youth Employment Strategy*) elfogadását. A stratégia keretében rendelkezésre álló eszközöket az olyan vállalkozások, civil társadalmi szervezetek, közhatóságok és más munkaadók támogatására kell fordítani, amelyek új és színvonalas munkahelyeket hoznak létre a fiatalok számára.

Kelt Brüsszelben, 2012. július 12-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON